

Омбудсман України
Ombudsman of Ukraine

ЗВІТ

**про результати відвідування
Відділення стаціонарного догляду для постійного або
тимчасового проживання Центру надання соціальних послуг
Новгород-Сіверської міської ради
13.06.2023**

м. Чернігів, 2023 рік

ЗВІТ
про результати відвідування місця несвободи
для виконання функцій національного превентивного механізму

I. ВСТУП

Для виконання функцій національного превентивного механізму (далі – НПМ) відповідно до Факультативного протоколу до Конвенції проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження та покарання, на підставі статей 13, 19¹, 22 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини», 13.06.2023 групою здійснено відвідування Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Центру надання соціальних послуг Новгород-Сіверської міської ради (далі – Відділення, Заклад).

Відвідування здійснювали наступні члени групи НПМ:

Жмака Ірина Миколаївна, головний спеціаліст відділу сприяння роботі регіональних представництв Секретаріату Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (керівник групи НПМ);

Шумна Лариса Петрівна, представник Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини у Чернігівській області;

Лепеха Алла Григорівна, представник громадської організації.

Керівництво Відділення:

Деркач Наталія Миколаївна, завідувач Відділення.

Відділення є структурним підрозділом і функціонує у складі Центру надання соціальних послуг Новгород-Сіверської міської ради.

Відділення утворюється для обслуговування не менше 10 і не більше 30 осіб. Функціонує з 2004 року. До Відділення на постійне або тимчасове проживання приймаються одинокі громадяни похилого віку, особи з інвалідністю (які досягли 18-річного віку), особи з хворобами (з числа осіб працездатного віку на період до встановлення їм групи інвалідності, але не більш як чотири місяці), які відповідно до висновку лікарсько-консультаційної комісії закладу здоров'я за станом здоров'я не здатні до самообслуговування, потребують постійного стороннього догляду та допомоги, стаціонарного догляду, соціально-побутових, інших соціальних послуг (далі – підопічні або отримувачі соціальної послуги).

Чисельність осіб, які перебувають у місці несвободи: у Відділенні забезпечено постійне проживання 24 осіб, зокрема жінок – 14, чоловіків – 10, з яких осіб з інвалідністю – 5.

Під час візиту члени моніторингової групи поспілкувалися з усіма підопічними наодинці. Під час спілкування скарг на неналежне або принизливе поводження співробітників по відношенню до підопічних не надійшло.

У кожного підопічного є ліжка, приліжкова тумба. У кімнатах є також шафи для одягу. У житлових кімнатах достатнє природне освітлення. В кімнаті для дозвілля розміщений телевізор, є радіоприймачі.

В наявності допоміжні засоби для пересування, засоби гігієни. Є достатній запас продуктів та медикаментів. Усі підопічні мають укладені декларації із сімейними лікарями.

Забезпечується чотириразове харчування.

Доступ на територію Закладу не обмежений.

Відділення розміщено в одноповерховій будівлі, яка обладнана протипожежною сигналізацією та протипожежними засобами (пісок, вогнегасники, аварійні виходи).

З кожним підопічним укладено договір про надання соціальних послуг.

Попередні зауваження.

Попереднє відвідування закладу не проводилось.

II. ФАКТИ ВИЯВЛЕНІ ПІД ЧАС ВІДВІДУВАННЯ

Порушення права на охорону здоров'я та медичну допомогу (стаття 49 Конституції України, статті 283 та 284 Цивільного кодексу України).

1. Штатним розписом Центру надання соціальних послуг Новгород-Сіверської міської ради передбачено наявність у штаті Відділенні медичного персоналу (сестра медична - 2 штатні посади, молодша сестра медична з догляду за хворими - 4 штатні посади, молодша медична сестра (санітарка-ванниця) – 1 штатна посада, молодша медична сестра (санітарка-прибиральниця) – 0,5 штатної посади).

Проте, Закладом не отримувалась ліцензія на провадження господарської діяльності з медичної практики. Окрім цього, у Відділенні відсутній договір із закладом охорони здоров'я.

Це суперечить вимогам підпункту 5 пункту 5 Критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 03.03.2020 № 185, де визначено, що одним із спеціальних критеріїв діяльності надавачів соціальних послуг, які надають послуги стаціонарно, є наявність договору із закладом охорони здоров'я або ліцензії для провадження господарської діяльності з медичної практики.

2. У порушення вимог статті 23 Закону України «Про лікарські засоби», пунктів 5,6 розділу II Правил утилізації та знищення лікарських засобів, затверджених наказом міністерства охорони здоров'я України від 24.04.2015 № 242, у Відділенні виявлено лікарські засоби, які не підлягають подальшому використанню через сплив терміну їх придатності.

3. У порушення абзацу четвертого пункту 1 розділу VIII Державного стандарту стаціонарного догляду за особами, які втратили здатність до самообслуговування чи не набули такої здатності, затвердженого наказом Мінсоцполітики України від 29.02.2016 № 198, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 23 березня 2016 року за № 432/28562, Закладом не забезпечується спостереження за станом здоров'я та організація надання медичної допомоги особам, у тому числі відповідно до призначень лікарів. У медичній документації

підопічних Відділення відсутні записи, зокрема стосовно огляду лікарів, діагнозів та призначеного лікування. У зв'язку з чим, відслідкувати зміни у стані здоров'я підопічних та лікування основних та супутніх захворювань не вбачається можливим.

4. Під час візиту члени моніторингової групи поспілкувались із підопічним [REDACTED], інвалідом 2 групи загального захворювання, який скаржився на біль та свербіж в ділянці нижньої правої кінцівки, при огляді на якій наявні видимі ураження шкірного покриву. Підопічний повідомив моніторів, що звертався за медичною допомогою до персоналу, просив знеболюючі та сприяти в консультації з лікарем, ймовірно потрібне оперативне втручання (ампутація), оскільки тривалі болі та судоми вже нестерпні.

Під час вивчення медичної документації з'ясовано, що [REDACTED] проходив стаціонарне лікування в КНП «Новгород-Сіверська центральна міська лікарня» у період з 18 до 27 жовтня 2021 року. Після цього в медичній документації жодних записів його огляду з даного приводу лікарями не було, відповідно не призначено ніякого лікування. Адміністрація Відділення за рекомендаціями моніторингової групи викликала лікаря-хірурга задля огляду та надання належної медичної допомоги підопічному.

Бездіяльність працівників Відділення та незабезпечення належної медичної допомоги [REDACTED] може бути розцінена як жорстоке або таке, що принижує гідність, поводження або покарання у розумінні статті 3 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод.

1. Порушення права осіб на гідні умови тримання (стаття 25 Загальної декларації прав людини, стаття 28 Конституції України).

5. Житлові кімнати підопічних та допоміжні приміщення потребують проведення ремонту.

Також ремонту потребують приміщення харчоблоку, оскільки знаходяться у незадовільному санітарному стані.

6. Організація харчування у Відділенні здійснюється з порушенням законодавства. Харчові продукти не захищено від будь-якого забруднення на всіх стадіях виробництва, переробки та обігу, а саме: порушено товарне сусідство в холодильній камері для зберігання готової продукції, що є порушенням вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів». Працівник їдальні (кухар) перебувала у приміщенні харчоблоку без санітарного одягу.

Відсутні на час відвідування у холодильнику добові проби, що є грубим порушенням вимог чинного санітарного законодавства.

Є потреба у заміні посуду для приготування їжі та столового посуду для підопічних, оскільки остатній містить видимі ознаки корозії та пощерблений. Частково відсутнє маркування на посуді для приготування страв.

Натуральні норми харчування, передбачені для мешканців інтернатних установ виконуються на 68%. Крім того не забезпечено наявність дієтичного харчування.

7. Зі слів адміністрації Закладу всі підопічні мають власний одяг, який забезпечує їхні потреби. Однак, це суперечить розділу II Мінімальних норм забезпечення предметами, матеріалами та інвентарем громадян похилого віку, інвалідів та дітей-інвалідів в інтернатних установах та територіальних центрах соціального обслуговування (надання соціальних послуг) системи соціального захисту населення, затверджених наказом Міністерства соціальної політики від 19.08.2015 №857, зареєстрованих в Міністерстві юстиції України 04 вересня 2015 року за № 1068/24513 щодо забезпечення підопічних Відділення індивідуальним та сезонним одягом.

8. У Відділенні не проводиться реабілітація підопічних з метою їх соціально-психологічної підтримки. Підопічні стверджували, що весь вільний час вони проводять в межах відділення та переглядають телепередачі. Також не забезпечено денної зайнятості (заняття творчістю, дозвілля тощо) з урахуванням їхнього стану здоров'я та бажання.

Порушення прав осіб з інвалідністю (статті 9, 26 Конвенції про права осіб з інвалідністю, Закон України «Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні», статті 23, 7 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні»).

9. У порушення статті 23 Закону України «Про реабілітацію осіб з інвалідністю в Україні» заходи з реабілітації осіб з інвалідністю у Відділенні не проводяться. Зокрема, під час відвідування виявлено, що у Відділенні проживають 5 осіб з інвалідністю, із них в особових справах 3 підопічних (██) відсутні оформлені Індивідуальні програми реабілітації (далі - ІПР).

Відповідно до п. 2.7.9 Порядку складання форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда, затвердженого наказом Міністерства охорони здоров'я від 08.10.2007 № 623 «Про затвердження форм індивідуальної програми реабілітації інваліда, дитини-інваліда», контроль за виконанням ІПР здійснюється не рідше одного разу на два роки, а підведення підсумків про виконання ІПР здійснюють МСЕК при черговому складанні ІПР та/або при черговому огляді особи з інвалідністю та дають рекомендації щодо подальшої реабілітації.

Зокрема, підопічному ██████████, 23.04.1963 р.н., інваліду 2 групи загального захворювання ІПР складена 01.10.2019 та визначено дату контролю за виконанням ІПР 01.10.2021, але адміністрація не виконала рекомендації по продовженню ІПР підопічному, тим самим порушивши його право на забезпечення медичними та соціальними видами реабілітаційних заходів.

На даний час особам з інвалідністю проходити повторний огляд для підтвердження інвалідності не потрібно, оскільки, згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 30 березня 2022 року № 390, термін дії інвалідності та індивідуальна програма реабілітації (ІПР) подовжено на період дії воєнного стану.

10. Через те, що Відділення розміщене у пристосованому приміщенні, підопічним не створено універсальний простір для їх комфортного проживання.

Один із входів до Відділення обладнаний пандусом, але він не відповідає нормативним вимогам встановленим чинним законодавством.

Вхідні групи будівлі Закладу облаштовані сходами, які не оснащені попереджувальними контрастними смугами. Зазначене маркування також відсутнє на інших архітектурних елементах будівлі, зокрема, внутрішніх сходах, порогах, у коридорах відсутні поручні та інші пристосування для осіб з інвалідністю та осіб похилого віку, що порушує вимоги п.п. 5.2, 8.4. ДБН В.2.2-40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд».

11. У положенні про Відділення, затверджене наказом директора Центру надання соціальних послуг Новгород-Сіверської міської ради від 15.12.2020 № 166/34 вживається термін «інвалід» (пункти 4,9), що суперечить вимогам Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо застосування терміна «особа з інвалідністю» та похідних від нього», згідно з положеннями якого слова «інвалід» та «інваліди» у законодавчих актах України замінено відповідно словами «особа з інвалідністю» та «Особа з інвалідністю».

Порушення права на життя та безпеку підопічних в умовах воєнного стану (стаття 11 Конвенції про права осіб з інвалідністю, стаття 3 Конституції України, Закон України «Про правовий режим в умовах воєнного стану»).

12. Адміністрацією закладу проведена робота щодо захисту підопічних та персоналу на випадок надзвичайних ситуацій в умовах воєнного стану (наявний запас продуктів харчування, медичних препаратів тощо).

Разом з тим, незважаючи на наближеність території де розташований заклад до кордону з РФ та постійні обстріли місцевості, не вжито достатніх заходів для забезпечення захисту та безпеки підопічних в ситуаціях збройних конфліктів, гуманітарних надзвичайних ситуаціях.

Згідно з Актом оцінки стану готовності захисної споруди цивільного захисту від 16.03.2023, складеного комісією створеною розпорядженням голови Новгород-Сіверської міської ради № 23-ОД від 15.03.2023, укриття оцінено як обмежено готове для використання за призначенням.

Готовність фонду захисних споруд, зокрема передбачає належний технічний стан несучих огорожувальних конструкцій, гідроізоляції і захисних пристроїв захисної споруди (споруди подвійного призначення, найпростішого укриття); справність і постійну готовність до роботи спеціального обладнання, інженерних мереж та систем життєзабезпечення захисної споруди, наявність нормативних аварійних запасів води, паливно-мастильних матеріалів, а також майна, необхідного для життєзабезпечення населення, що підлягає укриттю; належний протипожежний та санітарний стан приміщень споруд фонду захисних споруд.

Під час огляду підвального приміщення Відділення, яке визначено як укриття, встановлено, що його технічний стан та оздоблення не відповідає нормам Вимог щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту, затверджених наказом МВС України від 09 липня 2018 року № 579 (далі – Вимоги).

Зокрема, комунікації, інженерні мережі, інженерне та спеціальне обладнання, системи життєзабезпечення захисної споруди потребують ремонту;

укриття не забезпечене первинними засобами пожежогасіння (пункти 5,7 розділу II Вимог).

Крім того, укриття не забезпечене необхідним майном та засобами на розрахункову чисельність пацієнтів та персоналу, що підлягають укриттю, а також не забезпечено лікарськими засобами та медичними виробами (пункт 6 глави 1 розділу VII Вимог).

Укриття закладу не забезпечує права маломобільних груп населення, які без сторонньої допомоги не в змозі користуватись входом до нього, а також через ускладнений підхід (наявність перешкод, каміння, ями на дорозі тощо). Потрапити до нього маломобільним особам майже неможливо.

Порушення права на захист (стаття 59 Конституції України).

13. У Відділенні не забезпечено інформування підопічних щодо їхніх прав: відсутні інформаційні стенди з телефонами та адресами посадових осіб, до яких можуть звернутися підопічні у разі порушення їхніх прав, та контактні дані суб'єктів надання безоплатної первинної правової допомоги.

14. До посадових інструкцій (функціональних обов'язків) працівників Відділення не внесено вимогу щодо заборони катувань, згідно з вимогами статті 10 Конвенції ООН проти катувань та інших жорстоких, нелюдських та таких, що принижують гідність видів поведження і покарання.

III. РЕКОМЕНДАЦІЇ:

1. Чернігівській обласній військовій адміністрації

1.1. Вжити заходів контролю та нагляду за додержанням законодавства про охорону здоров'я у діяльності Закладу, організувати та провести оцінку якості надання медичної допомоги та медичного обслуговування підопічному Демиденко В.Г..

2. Новгород-Сіверській міській раді Чернігівської області

2.1. Забезпечити контроль за усуненням недоліків, викладених у цьому звіті, та вжити заходів щодо забезпечення безпечних та комфортних умов проживання підопічних.

2.2. Вжити заходів стосовно виділення фінансування на облаштування території Відділення територіального центру соціального обслуговування (надання соціальних послуг) для зручності маломобільних підопічних та облаштування укриття.

3. Центру надання соціальних послуг Новгород-Сіверської міської ради

3.1. Вжити невідкладних заходів до усунення порушень прав осіб, яким надаються соціальні послуги зі стаціонарного догляду у Відділенні, на медичну допомогу та належні умови утримання.

3.2. Вжити заходів щодо отримання ліцензії на провадження господарської діяльності з медичної практики.

3.3. Забезпечити отримання підопічними індивідуальних програм реабілітації осіб з інвалідністю.

3.4. Забезпечити дотримання вимог Закону України «Про основні принципи та вимоги до безпечності та якості харчових продуктів».

3.5. Внести до посадових інструкцій (функціональних обов'язків) медичного персоналу та інших осіб пункти про заборону катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання; розмістити на стендах актуальну інформацію про права підопічних, а також адреси та номери телефонів гарячих ліній організацій та посадових осіб, а також контактні телефони Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, регіонального представництва Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини в Чернігівській області.

3.6. Внести зміни до положення про Відділення, затверджене наказом директора Центру надання соціальних послуг Новгород-Сіверської міської ради від 15.12.2020 № 166/34.

3.7. Покращити організацію культурно-дозвіллевих заходів для підопічних.

До звіту додаються наступні документи та матеріали:

Фотознімки, отримані при відвідуванні Відділення стаціонарного догляду для постійного або тимчасового проживання Центру надання соціальних послуг Новгород-Сіверської міської ради.

Керівник групи НІМ

Головний спеціаліст
Відділу сприяння роботі
регіональних представництв

Ірина ЖМАКА

Додаток

